

Hồ Chí Minh

VỚI VĂN NGHỆ SĨ
VĂN NGHỆ SĨ VỚI HỒ CHÍ MINH

Tập 2

HỒ CHÍ MINH TRONG TRÁI TIM VĂN NGHỆ SĨ VIỆT NAM

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

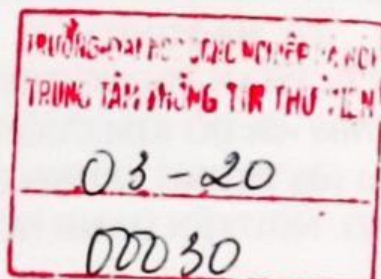

Hồ Chí Minh

VỚI VĂN NGHỆ SĨ
VĂN NGHỆ SĨ VỚI HỒ CHÍ MINH

Tập 2

HỒ CHÍ MINH TRONG TRÁI TIM VĂN NGHỆ SĨ VIỆT NAM

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Hưởng ứng cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" và thực hiện Nghị quyết 23 của Bộ Chính trị "Tiếp tục xây dựng, phát triển văn học, nghệ thuật trong tình hình mới", Hội Nhà văn Việt Nam được sự đồng ý của Ban Bí thư Trung ương Đảng đã giao cho Nhà xuất bản Hội Nhà văn xuất bản bộ sách "HỒ CHÍ MINH VỚI VĂN NGHỆ SĨ - VĂN NGHỆ SĨ VỚI HỒ CHÍ MINH", nhằm quảng bá sâu rộng trong nhân dân, giúp cho các tầng lớp nhân dân hiểu biết sâu sắc hơn tình cảm của Bác Hồ với văn nghệ sĩ, cũng như tình cảm chân thành, sâu sắc của giới văn nghệ sĩ đối với Bác Hồ.

Bộ sách là sự thể hiện sinh động, chân thực tình cảm cao đẹp và đạo đức trong sáng của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với dân với nước, và đặc biệt là, đối với các văn nghệ sĩ cách mạng - những người chiến sĩ tiên phong trên mặt trận văn hoá tư tưởng của Đảng; đồng thời là vũ khí sắc bén và hiệu quả, nhằm đấu tranh chống lại các luận điệu sai trái, xuyên tạc, bóp méo sự thật về nhân cách, đạo đức, tác phong Hồ Chí Minh và tư tưởng của Người.

Đây là bộ sách quý, mang tính khoa học, tính tư tưởng và nghệ thuật cao, tập hợp có hệ thống những tác phẩm, bài viết và bài nói chuyện của Bác về văn học nghệ thuật, hồi ký của các văn nghệ sĩ tiêu biểu của Việt Nam và thế giới; những sáng tác văn học, nghệ thuật chọn lọc viết về Người.

Được sự quan tâm chỉ đạo của Ban Bí thư Trung ương Đảng, Ban Tuyên giáo Trung ương, Thường trực Ban Chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam, cán bộ, công nhân viên Nhà xuất bản Hội Nhà văn cùng các cộng tác viên nêu cao trách nhiệm, nghiêm túc và khẩn

trương sưu tầm, tuyển chọn với lòng biết ơn sâu sắc đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh; coi đây là việc làm có ý nghĩa thiết thực chào mừng kỷ niệm lần thứ 120 Ngày sinh của Người, 80 năm Ngày thành lập Đảng và đón mừng Đại lễ 1000 năm Thăng Long - Hà Nội. Bộ sách cũng là một công trình tập thể của giới lao động văn học cả nước chào mừng Đại hội lần thứ XI của Đảng.

Mặc dù đã rất cố gắng trong quá trình biên soạn, biên tập khó tránh khỏi có những sơ suất, chúng tôi chân thành kính mong nhận được sự đóng góp xây dựng quý báu của quý độc giả để những lần tái bản sau, bộ sách sẽ hoàn thiện hơn, đáp ứng niềm mong mỏi và tình cảm của nhân dân cả nước nói chung và giới văn nghệ sĩ nói riêng đối với Bác Hồ kính yêu.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI TỰA

Trên báo Ogoniok (Liên Xô trước đây), số 39, ra ngày 23-12-1923, nhà thơ đồng thời là nhà báo Xô-viết nổi tiếng O.Mandenxtam trong bài “Thăm một chiến sĩ quốc tế cộng sản Nguyễn Ái Quốc” đã tiên cảm phi thường về Chủ tịch Hồ Chí Minh như sau: “Dáng dấp con người đang ngồi trước mặt tôi đây, Nguyễn Ái Quốc, cũng đang toả ra thật lịch thiệp và tế nhị. Từ Nguyễn Ái Quốc đã toả ra một thứ văn hoá, không phải văn hoá Châu Âu, mà có lẽ là một nền văn hoá tương lai”. Với dự cảm đặc biệt của một thi nhân, O.Mandenxtam phát hiện ra sự dồn tụ, kết tinh của văn hoá Việt Nam trong con người Việt Nam tiêu biểu nhất và khẳng định Bác là tinh hoa của Việt Nam và cũng là tinh hoa của nhân loại. Nhà thơ viết: “Dân An Nam là một dân tộc giản dị và lịch thiệp. Qua phong thái thanh cao, trầm ấm của Nguyễn Ái Quốc, chúng ta như thấy ngày mai, như thấy sự yên tĩnh mệnh mông của tình hữu ái toàn thế giới...”.

Gần một thế kỷ đã trôi qua, thời gian đã chứng minh linh giác đặc biệt sáng suốt của O.Mandenxtam. Đó là một phát hiện thiên tài về một thiên tài. Thời gian ấy Bác đang học tập tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản tại Matxcova. O.Mandenxtam không viết về Bác với tư cách lãnh tụ tinh thần, người tổ chức và lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Điều đó thế giới đã từng biết qua những hoạt động yêu nước nổi tiếng của Người ở Pháp và trong những ngày đầu đến đất nước của Lênin. Chọn tư cách là đại diện nền văn hoá tương lai, nhà thơ Nga đã nhìn thấy sự bất tử của Người, tiên đoán về những giá trị có tầm nhân loại vĩnh cửu của Bác từ khi Người mới bước sang tuổi ba mươi.

Với một nguồn mạch cảm hứng như vậy, những người đề xuất và được Ban Bí thư ủng hộ việc tổ chức thực hiện bộ sách chuyên đề

“Hồ Chí Minh với Văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh”
mong muốn cung cấp cho bạn đọc rộng rãi, đặc biệt là cho tất cả những ai quan tâm đến việc xây dựng con người, quan tâm đến việc xây dựng nền văn hoá dân tộc, rất Việt Nam mà cũng rất hiện đại, nguồn tư liệu phong phú, sinh động, hệ thống, đa dạng, chọn lọc từ những trước tác quan trọng nhất của Bác về văn học, nghệ thuật và của những văn nghệ sĩ hàng đầu Việt Nam và thế giới viết về Bác. Hình tượng Hồ Chí Minh với ba chủ đề: lãnh tụ thiên tài, nhà văn hoá kiệt xuất, nhà nhân văn vĩ đại được các tác giả từ góc độ văn hoá thể hiện sống động và xuyên suốt bộ sách. Chúng ta bắt gặp ở đây sự kết hợp đẹp đẽ giữa những cái cao cả và bình thường, giản dị mà thanh cao, vĩ đại mà gần gũi, rất Việt Nam mà cũng rất nhân loại. Bức tượng đài ngôn ngữ này làm nổi bật chân dung Hồ Chí Minh, một con người trong tất cả, tất cả trong một con người.

Với những phẩm chất cao quý như vậy, hiển nhiên từ lâu Bác đã là một ngọn nguồn, ngọn nguồn của suy tưởng, của bồi đắp, của dẫn dắt và soi sáng. Và đúng như Tố Hữu đã viết:

Ta bên Người, Người toả sáng trong ta
Ta bỗng lớn ở bên Người một chút.

Bác vĩ đại nhưng không quá tầm với bất cứ ai.

Hôm nay và mai sau, tiếp nhận Hồ Chí Minh là tiếp nhận một sự sống không bao giờ ngưng nghỉ.

Và bây giờ, với thói quen bước vào một ngôi đền thiêng, xin chúng ta hãy lật từng trang sách với lòng chân thành nhất, để được chứng quả lời Phật dạy:

Được đi trên đường chánh
Là Phước Đức lớn nhất.

Hà Nội, 4-5-2010
Nhà thơ Hữu Thịnh
Chủ tịch Hội Nhà văn Việt Nam

MỤC LỤC

LỜI NHÀ XUẤT BẢN	7
LỜI TỰA CỦA NHÀ THƠ HỮU THỈNH	9
1. Hồ Chủ tịch với nhân dân	
<i>Nguyễn Đình Thi</i> (Người là Hồ Chí Minh, Phong Vũ sưu tầm, biên soạn - Nxb. Hội Nhà văn, 1995)	13
2. Câu chuyện về thơ Bác Hồ (Trò chuyện với nhà thơ Tố Hữu)	
<i>Vũ Châu Quán - Nguyễn Huy Quát ghi</i> (Tập chí Diễn đàn văn nghệ Việt Nam, số tháng 5-2001)	18
3. Chúng ta nhớ, nhớ mãi...	
<i>Đặng Thai Mai</i> (Báo Văn nghệ số 308 ngày 10-9-1969)	28
4. Miền Nam trong lòng Hồ Chủ tịch	
<i>Huỳnh Văn Tiểng</i> (Báo Văn nghệ số 11 ngày 12-7-1963)	38
5. Bác và thơ Bác trong lòng đồng bào miền Nam	
<i>Hoài Thanh</i> (Báo Văn nghệ số 638-639 ngày 24-1-1976)	45
6. Bài học Hồ Chí Minh	
<i>Thiếu Sơn</i> (Báo Văn Nghệ số 35 - 36 năm 2003)	51
7. Nhớ Bác Hồ	
<i>Phạm Huy Thông</i> (Người là Hồ Chí Minh, Phong Vũ sưu tầm, biên soạn - Nxb. Hội Nhà văn, 1995)	56
8. Những kỷ niệm không quên về Bác	
<i>Hoàng Văn Bôn</i> (dost-dongnai.gov.vn)	59

9. Trên quảng trường Ba Đình sáng nay...

Phạm Hồ
(*Báo Văn nghệ số 309 ngày 12-9-1969*)

68
10. Cùng nhân dân đi bên Bác sáng nay

Nguyễn Minh Châu
(*Tạp chí Văn nghệ Quân đội số tháng 9-1969*)

72
11. Một giai thoại quý

Vũ Ngọc Phan
(*Trích hồi ký "Những năm tháng ấy"*)

78
12. Hồ Chủ tịch năm nay

Nguyễn Huy Tưởng
(*Gặp Bác - Nxb. Kim Đồng, 2010; Báo Văn nghệ, 5-1950*)

89
13. Trong ngày thống nhất Việt Minh - Liên Việt

Nguyễn Huy Tưởng
(*Gặp Bác - Nxb. Kim Đồng, 2010; Báo Văn nghệ, 15-3-1951*)

95
14. Người mãi mãi dẫn đường cho chúng ta

Hữu Mai
(*Tạp chí Văn nghệ Quân đội số tháng 9-1969*)

101
15. Hồi được gặp Bác Hồ tôi còn là thiếu nhi

Kim Nhất

110
16. Những ngày tháng cuối cùng của Bác

Nguyễn Trí Huân
(*Báo Văn nghệ Trẻ số 35 - 36 năm 2009; Giữ nguyên giấc ngủ của Người - Nxb. Quân đội Nhân dân*)

113
17. Tết với thơ Bác

Lữ Huy Nguyên
(*Báo Văn nghệ số 1161-1162 ngày 1-2-1986*)

123
18. Bác Hồ với truyện Kiều của Nguyễn Du

Nguyễn Lộc - Nguyễn Mạnh Bình
(*Báo Văn nghệ số 863 ngày 17-5-1980*)

131
19. Kính dâng Bác Hồ

Nguyễn Thị Cẩm Thanh

142
20. Bác Hồ nghe đồng chí Võ Nguyên Giáp đánh đàn piano

Đào Vũ
(*Báo Văn nghệ ngày 25-8-1990*)

148

21. Đón xuân, vui tết với Bác Hồ
Lưu Trùng Dương 153
22. Năm ấy chúng tôi làm tập sách về Bác Hồ
Nguyễn Gia Nùng 159
23. Nhớ Bác
Nguyễn Đăng Bảy
(Trích "**Bác Hồ với văn nghệ sĩ**" -
Lữ Huy Nguyên, Nxb. Văn học, 1995) 170
24. Những lần được gặp Bác
Bùi Đình Hạc
(Trích **Muôn vàn tình thân yêu** -
Nxb. Văn hoá, Hà Nội, 1975) 179
25. Quay phim Bác ở chiến khu Việt Bắc
Lê Minh Hiền
(Trích **Muôn vàn tình thân yêu** -
Nxb. Văn hoá, Hà Nội, 1975) 183
26. Đường về Tổ quốc...
Phan Đình Mậu
(Tập chí **Văn nghệ Quân đội** số 8-1980) 186
27. Bác Hồ với điện ảnh dân tộc
Hiếu Trung
(**Báo Văn nghệ** số 412 tháng 9-1971) 192
28. Nhớ sinh nhật Bác Hồ
Tổ Uyên
(**Báo Văn nghệ** số 21 ngày 22-5-1999) 197
29. Đoá sen hồng
Kim Liên kể
(**Báo Văn nghệ** số 1580-1581 ngày 28-4-1990) 200
30. Hoá trang nhân vật Bác Hồ trên sân khấu
Nhữ Đình Nguyên
(**Hình tượng Bác Hồ trên sân khấu** -
Nhiều tác giả, Viện Sân khấu, 1993) 206
31. Tôi cảm thấy hạnh phúc khi được đóng vai Bác Hồ
trên sân khấu
Sĩ Hùng
(**Hình tượng Bác Hồ trên sân khấu** -
Nhiều tác giả, Viện Sân khấu, 1993) 218

32. Từ kẻ “xương ca vô loài” đến người “kỹ sư tâm hồn”

Ngô Thị Liễu
(Người là Hồ Chí Minh -
Phong Vũ sưu tầm, biên soạn, Nxb. Hội Nhà văn, 1995) 224
33. Cây đờn của Bác

Văn Hoàng kể, Vân Long ghi
(Tập chí Văn nghệ Quân đội số tháng 2-1970) 229
34. Nghệ sĩ Tiến Hợi: Tôi hoá thân vào nhân vật Bác Hồ

Minh Hằng
(Báo Văn Nghệ Trẻ số 21 ngày 22-5-2005) 240
35. “Lời Bác dặn trước lúc đi xa”
 (Phòng văn nhạc sĩ Trần Hoàn)

Đỗ Bạch Mai thực hiện
(Báo Văn nghệ Trẻ số 36 ngày 5-9-1999) 246
36. Kỷ niệm khó quên về một bài ca nhỏ

Phạm Tuyên 253
37. Đường Chín - Khe Sanh trong kỷ niệm riêng tôi

Huy Thục
(Tập chí Âm nhạc số 4-5-6 năm 1997) 259
38. Bác Hồ với thiếu nhi, chủ đề tôi có cảm xúc mãnh liệt

Phong Nhã
(Tập chí Âm nhạc số 3-1996) 265
39. Tôi viết bài hát “Làng Chăm ơn Bác”

Amur Nhân
(Tập chí Âm nhạc số 4-1999) 272
40. Những kỷ niệm vô giá

Linh Nhâm kể, Khắc Tuế biên soạn
(Những chuyện kể về Bác Hồ
với hoạt động văn hoá nghệ thuật -
Khắc Tuế sưu tầm, biên soạn, Nxb. Lao động, 2009) 274
41. Vượt cả ước mơ

Nay Hovìn kể, Thanh Giang ghi
(Trích “Bác Hồ với văn nghệ sĩ” -
Lữ Huy Nguyên, Nxb. Văn học, 1995) 279
42. Những ca khúc viết về Bác Hồ với Tây Nguyên

Linh Nga Niêk Dăm 287

43. Con vẫn hát đề Bác nghe

Lường Thị Doan kể, Xuân Lộc ghi
(Tập chí Văn nghệ Quân đội số tháng 1-1970) 293
44. Bác vẫn nghe điệu hò ví dặm

Lê Vinh
(Tập chí Sân khấu số tháng 2-2007) 297
45. Nhớ Bác Hồ

Trần Hồng
(Tập chí Sân khấu số 232 tháng 8-2000) 303
46. Những ngày được trực tiếp phục vụ Bác Hồ

Trần Ngà kể, Khắc Tuế biên soạn
(Những chuyện kể về Bác Hồ
với hoạt động văn hoá nghệ thuật -
Khắc Tuế sưu tầm, biên soạn, Nxb. Lao động, 2009) 308
47. Ai báo cáo với Bác đây

Khắc Tuế
(Những chuyện kể về Bác Hồ
với hoạt động văn hoá nghệ thuật -
Khắc Tuế sưu tầm, biên soạn, Nxb. Lao động, 2009) 312
48. Trong tù tôi vẽ Bác

Tam Bạch
(Trích Mỹ thuật với Bác Hồ - Nxb. Mỹ thuật, 2002) 316
49. Một nhân cách lớn
 (Phòng văn hoá sĩ Ngô Tôn Đệ)

Hoàng Anh thực hiện
(Tập chí Mỹ thuật số 200 tháng 8-2009) 319
50. Nét bút Chu Minh trên bình sứ của Bác Hồ

Trần Hữu Chắt
(Tập chí Mỹ thuật số 196 tháng 4-2009) 323
51. Sáng tác về Bác Hồ, lãnh tụ cách mạng Việt Nam

Nguyễn Văn Tý
(Tập chí Mỹ thuật số 196 tháng 4-2009) 326
52. Một quê hương và một tấm lòng

Hà Thanh
(Báo Văn Nghệ Trẻ số 17 tháng 6-1998) 333

53. Mơ thành hiện thực

Cần Thu Công
(Trích **Mỹ thuật với Bác Hồ** -
Nxb. Mỹ thuật, 2002) 335

54. Bác Hồ và sự nghiệp mỹ thuật

Chu Quang Trứ
(Trích **Mỹ thuật với Bác Hồ** -
Nxb. Mỹ thuật, 2002) 338

55. Những ngày được sống bên Bác

Vũ Năng An
(Trích **Muôn vàn tình thân yêu** -
Nxb. Văn hoá, Hà Nội, 1975) 344

56. Nguyễn Hồng Nghi và những tấm ảnh đầu tiên được chụp Bác Hồ

Dương Tuấn Hoa
(Tập chí **Diễn đàn Văn nghệ Việt Nam** số 9-10 năm 1997) 351

57. Nhớ lại ngày Bác đến thăm triển lãm ảnh nghệ thuật lần thứ IV

Nguyễn Đức Vân
(Trích "**Bác Hồ với văn nghệ sĩ**" -
Lữ Huy Nguyên, Nxb. Văn học, 1995) 355

58. Bác Hồ giao cho tôi làm bức trướng

Huỳnh Văn Thuận
(Tập chí **Diễn đàn Văn nghệ Việt Nam** số 6-2001) 358

58. Hình tượng Bác Hồ trên tem Việt Nam

Thọ Từ
(Tập chí **Mỹ thuật** số 128, tháng 5-2005) 360

CHÚ THÍCH VỀ TÁC GIẢ 367

MỤC LỤC 377

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN
65 Nguyễn Du - Hà Nội * Tel & Fax: 38222135
E-mail: nxbhoinhavan@hn.vnn.vn

Hồ Chí Minh

VỚI VĂN NGHỆ SĨ
VĂN NGHỆ SĨ VỚI HỒ CHÍ MINH

Tập 2

HỒ CHÍ MINH TRONG TRÁI TIM VĂN NGHỆ SĨ VIỆT NAM

Chịu trách nhiệm xuất bản:
TRUNG TRUNG ĐỈNH

Chịu trách nhiệm bản thảo:
TRẦN QUANG QUÝ

Biên tập:
NGUYỄN ÁNH NGÂN
NGUYỄN MINH PHƯỚC

Bìa:
VĂN SÁNG

Trình bày và sửa bản in:
QUANG HOÀI

In 8.000 cuốn, khổ 16x24cm, tại Công ty TNHH In và DVTM Phú Thịnh
Giấy ĐKKHXB số: 368-2010/CXB/19-30/HNV.
In xong và nộp lưu chiểu: Tháng 12 năm 2010.